

Shakespeare i Jugoslaveni

Prof. Ivo Visković

Najveći titan među titanima svjetske literature William Shakespeare rodio se prije 400 godina — krajem travnja 1564. godine u Stratfordu na rijeci Avonu. Oko 1586. godine preselio se u London. Taj njegov londonski boravak bio je presudnog utjecaja i značaja: Shakespeare je odmah došao u dodir s kazalištem, a ubrzo postao i članom jedne od glumačkih družina. Umro je u Stratfordu 23. travnja 1616.

Ove godine čitav svijet proslavlja Shakespeareov jubilej. To je i razumljivo. I nas Jugoslaveni je Shakespeare zadužio. On je neraskidivim nitima vezan za razvoj i preporod naše scene. Dubrovčanin, poznati šekspirolog, akademik dr Josip Torbarina je rekao: »U tragedijama najbolje dolazi do izražaja Shakespeareovo majstorsko vladanje jezikom, koji u sebi snaja uzvišenu poeziju s dubokom psihološkom istinom. Dok historijske drame i komedije predstavljaju najviši uspon narodne engleske drame, po svojim tragedijama, Shakespeare pripada svim narodima i zauzima jedno od prvih mjesta u svjetskoj književnosti.«

Vjerojatno su naši moreplovci prvi došli u dodir sa Shakespeareom i upoznali ga sa nama i našom zemljom. U jednom njegovom komadu pojavljuje se i jedno epizodno lice, koje je porijeklom iz Dubrovnika. U drugom njegovom komadu radnja se događa u našoj sunčanoj Dalmaciji odnosno »u jednom gradu Ilirije i na morskoj obali u njegovoj blizini«.

Dakle, Dubrovnik i Dalmacija bili su poznati Shakespeareu, a i naša zemlja i naši ljudi.

Ali, izgleda, da je slovenski dramatik Anton Tomaž Linhart (1756.—1795.) bio prvi Jugoslaven koji je proučavao Shakespearea. On ga spominje u svojim pismima iz Beča 1870. godine.

Dositelj Obradović (1742.—1811.) je u Londonu gledao Shakespeareove komade, a dr Laza Kostić (1841.—1910.) još kao omladinac prevodio je Shakespeareova djela.

Najveći naši pisci August Senoa, Ivan Cankar, Vladimir Nazor, August Harambašić, Hugo Badalić, dr Milan Bogdanović, Sima Pandurović, Matej Bor, Aco Šopov, Danko Anđelinović i drugi prevodili su Shakespearea na jezike jugoslavenskih naroda.

O Shakespeareu su pisali najpoznatiji naši šekspirolozi: Josip Torbarina, Vladoje Dukat, Vladeta Popović, Borivoje Nedić, Ilija Milčini i mnogi drugi.

Predaleko bismo otišli kada bi pokušali da uhvatimo sve niti koje vežu Shakespearea sa raznim narodima pak i s našim. O tome bi se mogle napisati čitave knjige. Treba naglasiti da su upravo na Shakespeareovu djelu mnogi jugoslavenski redatelji i glumci oformili svoje umjetničke ličnosti.

Izvođenjem Shakespearea kod nas smatrano je uvijek potvrdom zrelosti jednog ansambla, redatelja i kreatora i mogućnošću da se uđe u svijet istinske umjetnosti teatra.